

a feltárás ideje alatt AutoCAD programmal digitalizáltuk. Ez azért volt fontos, mert a többnyire 50–60 cm között változó látótávolság miatt csak így lehetett a felületet egyben tanulmányozni.

Megállapítottuk, hogy a kutatási terület folyási irány szerinti felső végén egy a parttól merőlegesen húzódó téglafal található, melynek folyásirány felőli oldalát nagyméretű, 30–35 cm-es mészkőtömbökkel falazták. A fal alapja a parttól befelé lejtősen halad, tehát eredetileg is a folyómederbe, illetve a partra épülhetett. Ezt erősíti meg a folyásirány felőli kőfalazás is. Ettől a faltól lefelé 4 m-rel egy kidőlt téglafalat találtunk. A téglák mérete és a kötőanyag minősége megegyezik a két falnál. A kidőlt fal eredetileg a parttal párhuzamosan futtatott. A két fal közötti részen kompakt omladékot találtunk, melynek anyaga döntően kő (fekete-fehér, szemcsés, gránitszerű kő). A köveken helyenként homokos, laza habarcsot találtunk. Az omladék tetején kora újkori jellegű kerámiatöredékeket dokumentáltunk. Az omladékot a kidőlt fal mellett átvágtuk. Az omladék vastagsága itt 50 cm volt. Alatta egy korábbi folyómederre utaló kompakt kavicsos réteg található, melyet a felső fal mellett egy árok alján már megtaláltunk. A felső fal mellett, az omladék alján egy cserépbogrács peremtöredékére bukkantunk. Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a feltételezhetően római építményt (nem került elő római lelet) a középkorban felhasználták (a kőfalazás). A létesítmény a kora újkorban pusztult el.

Az építmény funkciójáról, alaprajzáról a geofizikai mérés kiértékelése után lehet többet mondani. Jellege és elhelyezkedése alapján a felső, eredeti helyén álló fal kikötői létesítmény, talán móló lehetett. A felderítés során mindkét irányban 1–1 km hosszan átvizsgáltuk a medret. A Bolgányi-híd fölött található kis sziget előtt egy nagyméretű kidőlt cölöpöt figyelhettünk meg, mellette újkori kerámiával, melyek egy hajómalomra utalhatnak.

TÓTH JÁNOS ATTILA

225. Kupa, Fecske-dűlő

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Ő, U, Á, Kk

2004. április 8-án bejelentés alapján helyszíni szemlét végeztünk a község határában, ahol szántáskor Árpád-kori templom alapjai kerültek elő. A kiszántott kőépület maradványai a Fecske-dűlőben találhatók, mely a községtől D-re, a műúttól és a Vadász-pataktól K-re, É-D irányban több mint 2 km-en keresztül húzódik. 1978 őszén Wolf Mária terepbejárása alkalmával három középkori lelőhelyet lokalizált ezen a területen. A kiszántott épület a Wolf Mária által Fecske-dűlő, 2. lelőhelynek nevezett településen került elő, ahonnan újkori törmelékeket, késő középkori és zömmel Árpád-kori leleteket írt le. A kőépület már a műútról jól látható volt, előbukkant alapja fehér, meszes és vörös, téglás(?). Az épület É-D-i irányú, a környezetéből erőteljesen kiemelkedő dombhát DNy-i lejtőjén került elő, tájolása KÉK-

NyDNy. Hossza 20–25 m, szélessége 8–10 m. Az épület területén és környékén nagy mennyiségű késő középkori(?) mázas cserepet és kevesebb szürke, fehér Árpád-kori edénytöredéket találtunk. Számos vastárgy és egy üveg-edény apró darabja is előkerült. Az épület kő építőelemeiből egyet behoztunk. Elképzelhető, hogy középkori templomról van szó. Az épület környékén elszórtan kevés őskori edénytöredéket is találtunk. A bejelentő beszolgáltatta az általa a lelőhelyen gyűjtött anyagot.

A bejelentő egy általa újonnan felfedezett neolitikus lelőhelyet is megmutatott nekünk, mely szintén a Fecske-dűlőben, de a középkori lelőhelyektől É-ra a faltól közvetlenül D-re található. Itt két frissen szántott parcellában kb. 50×50 m-es területen közepes sűrűségben találtuk a bükki kultúra településeinek leleteit: cserepeket, pattintott köveket és őrlőkötőredéket. A lelőhely valószínűleg nagyobb kiterjedésű, mint jelenleg látható, és feltehetően ÉK-DNy-i irányban húzódik.

B. HELLEBRANDT MAGDOLNA – CSENGERI PIROSKA

226. Lenti-Lentiszombathely, Felső-telek

(Zala megye) U, R

A lelőhely Lentiszombathely ÉK-i határában, a Malonyapatak partján fekszik (hrs.: 0570/4). A helyszínen 1996-ban dr. Kvassay Judit végzett terepbejárást, melynek során régészeti jelenséget észlelt. 2004. október 12–14. között próbafeltárást végeztünk. A lehumuszolt 430 m² nagyságú felszínből kb. 100 m²-en jelentkezett régészeti jelenség. Egy nagyméretű gödröt tártunk fel, amely a neolitikus dunántúli vonaldíszes kerámia kultúra és a középső rézkori Balaton-Lasinja kultúra idejére datálható. Az objektum leletanyagát, kerámiatöredékeket és háztapasztás-darabokat a zalaegerszegi Göcseji Múzeum gyűjteményében helyeztük el.

Munkatárs: Korcsmáros Attila technikus.

TOKAI ZITA MÁRIA

227. Lesencetomaj, Piroskereszt

(Veszprém megye) Ő, A

Idén tovább folytattuk a feltárást, amelyek elsődleges célja a temető déli szélének kutatása volt. A tervezetteknek megfelelően sikerült a temető ismert teljes Ny-K-i hosszában megtalálni a temető déli szélét. Itt újabb 104 sír látott napvilágot. Korábbi tapasztalatainknak megfelelően a temető K-i részén a kultúra későbbi időszakára jellemző leletanyag került elő: nagyméretű kosaras fülbevalók, dinnyemag alakú gyöngyök, viszonylag kevés stílustű, huzal karperecek. A feltárt terület középső részén megjelentek a szuperpozíciós sírok. Közülük is kiemelkednek az 579. és az 585–584. sírok. Előbbiben ezüstlemezből préselt övgarnitúrával eltemetett férfi, felette kirabolt, vaspántos favödörrel és agyagedénnyel egy későbbi időpontban eltemetett nő csontváza került elő. Az 584. sírban, a korai időszakban ezüst kiskosaras fülbevalóval, szemes gyöngyökkel és vaskar-

pereccel eltemetett nő nyugodott, amelyre később jellegzetes késő Keszthely-kultúrárs viseletű asszonyt temettek (585. sír). Érdemes megemlíteni a 603. sírt is, amelyben vas övveretek kerültek elő. A temető Ny-i részén, szintén korábbi tapasztalatainknak megfelelően, megjelentek a késői időszak jellegzetes leletei. Az ásatási terület K-i szélétől É-ra még az 1990-es évek elején engedély nélkül kiásott 63 m hosszú, 20–30 m széles és 150–200 cm mély gödör betemetését megelőzően folytattunk feltárást. Ennek során kiderült, hogy a déli részen, a sírok egy részét elpusztították, így csak a sírgödrök alját tudtuk megfigyelni. A kazetta középső és É-i részén viszont több ép sírt sikerült feltárni. A mellékletek a későbbi időszak jellegzetes leletei voltak. 38 sír került elő, köztük több kettős vagy többes temetkezés volt. Úgyis sikerült megtalálni a temető K-i szélét is. Ugyanitt 5 objektum is előkerült, amelyek közül csak az egyik tartalmazott őskori edénytöredékeket. Az újonnan feltárt sírok száma 142, összesen 651 sír került elő.

S. PERÉMI ÁGOTA

228. Lébény, Göbeháza

(Győr-Moson-Sopron megye) U, Á

2004. augusztus 2–23. között leletmentő feltárást végeztünk a területen útépitésre kijelölt szakaszon (hrsz.: 2001). Az ásatás közvetlen előzménye volt, hogy a terület szomszédságában található a Göbeháza néven nyilvántartott lelőhely. Az építkezések megindulásakor régészeti megfigyelést, majd ennek pozitív eredménye után leletmentő ásatást végeztünk. Ennek során 164 objektum került elő. Közülük egy földbe vájt, négyszögletes, tűzhely nélküli őskori (neolit) kunyhó alapja volt, míg a többi objektum egy Árpád-kori faluszél részét alkotta (árkok, gödrök, vermek, cölöplyukak). A leletanyag a 11–12. századra keltezhető.

ASZT ÁGNES

229. Létavértes, Oroszgát

(Hajdú-Bihar megye) R, B, V

2004. március 16-án a területen lévő homokbányából egy helybeli lakos homokkitermelés közben emberi csontokra bukkant. Március 19-én a helyszínen megmutatták a csontok pontos lelőhelyét. A sík, de kisebb homokdombokkal szabdaltszerű területet szemétkerakónak használták, nemrég indult el a homok bányászása. A helyszíni szemle során több embercsontot is találtunk, szemmel láthatóan szétdobálták őket. Eredeti helyzetben csak két lábszárcsontot sikerült megfigyelni, amelyek a halom érintetlen részéből lógtak ki. A bolygatott lelőhelyen több mint egy tucat bronzkori cserepet is találtunk. Sajnos a cserepek sem eredeti helyzetben voltak, vagy az elhunytakhoz tartoztak, vagy a jól megfigyelhető gödrökből kerültek elő.

A temetőt elhagyva, a hídon átkelve egy kb. 2 m magas, nagy kiterjedésű halmot vettünk észre. A halom

tetején állva kiderült, hogy szabályos téglalap alakú földvállról van szó, amelynek belsejét szintén szemétkerakónak és homokbányának kezdték használni. A megbolygatott falban jól látszottak a rétegek, amelyekből további cserepeket gyűjtöttünk. Az előkerült leletek szintén az őskorból származtak, egy nagyobb edénytöredék a badeni kultúra emléke lehet, de bronzkori és vaskori cserepek is voltak a lelőhelyen.

DANI JÁNOS – D. SZABÓ LÁSZLÓ

230. Lipót határa

(Győr-Moson-Sopron megye) Kk, Kú

A község településrendezési tervmódosításához kapcsolódó örökségvédelmi hatástanulmány készítése folyamán 2004. március 13–14-én helyszíni szemlét tartottunk a település fejlesztésre kijelölt területein. A vizsgálat folyamán a Dunaremete felé vezető úttól K-re gyűjtöttünk szórványos leletanyagot. Két késő középkori és három kora újkori (17–18. század) kerámiatöredék került elő (valamint újkori töredékek), viszonylag nagy területen elszórtan, egymástól távol. A többi kutatott területen régészeti leletanyag nem került elő.

Munkatárs: Hatós János régészhallgató.

TAKÁCS KÁROLY

231. Litér, Papvásárhegy

(MRT 2. k. 29/6–7 lh.)

(Veszprém megye) Ó, Ró, N

2004. május 10. és június 7. között végeztük el az előfeltárást a balatoni elkerülő út építéséhez kapcsolódó, kb. 300 m hosszú és 14–20 m széles, teljesen sík területen. Az objektumok a terület K-i vége felé elfogytak, Ny-i végén sűrűsödtek és Ny felé túlterjedtek a jelenlegi feltárt területen. A lelőhelyen eddig három korszak jelenségeit figyeltük meg. Őskori településnyomok: cölöplyukak, gödrök árkok; római kori gödör; népvándorlás kori temető sírjai. A temetőnek eddig 10–12 sírfoltja jelentkezett a terület Ny-i végén, az őskori objektumok közé beásva. Összesen 48 objektumot tártunk fel, közülük 24 cölöplyuk, 3 gödör és 22 árok. Az árkok több árokrendszer alkottak, amelyeket egy árok összekötött egymással. A többi kisebb objektum (főként cölöplyukak), egy kivételével zömmel a két nagy árokrendszer közelében helyezkedett el. A feltárt terület egészére az erőteljes leletszegénység volt jellemző.

Munkatárs: Regenye Judit régész.

RAINER PÁL

232. Lövő határa

(Győr-Moson-Sopron megye) Ó, Ró, A, Kk, Kú

2004. április 29-én terepbejárást végeztem régészeti hatástanulmány céljából.

Felsővízes: A 84. sz. út mellett, az úttól Ny-ra viszonylag nagy területen intenzív késő középkori és kora újkori